

Klaus Kuurinmaa

MUURIN-
POHJA-
PUURO

ja kolme muuta satua

Hurvitus

Sisällys

Muurinohjapuuro	2
Ei se pelaa, joka pelkää	7
Kynttilä ja hehkulamppu	10
Kissanpoika	12

Muurinpohjapuuro

Olipa kerran kaupunki, joka oli pyöreä kuin rinki ja jonka keskellä asui leipuri. Kaupungin ympäri juoksi korkea ja paksu muuri, jonka molemmissa päissä oli portti, ja toisesta niistä pääsi sisään ja toisesta ulos ja ne yhdisti toisiinsa kaupunkia halkova pääkatu. Sen varrella oli liikkeensä leipurillakin, isolla ja vahvalla miehellä, jollaisia ei kasva pelkällä vehnäsellä.

Eräänä aamuna, heti kohta avaamisen jälkeen, saapui leipurin puotiin kaupungin lääkäri, oikea tohtori.

- Huomenta, herra leipuri! Anteeksi, että vaivaan, sanoi tohtori astuessaan sisään.
- Huomenta, herra tohtori! Ette vaivaa lainkaan, sanoi leipuri. – Saako olla jotain?
- Kiitos ei, herra leipuri, sanoi tohtori, joka oli hiljainen ja varovainen mies.
- Ai, ette siis ole vielä syönyt aamupuuroanne, päätteli leipuri.
- En niin, vastasi tohtori, mutta moni muu on.
- Varmasti. Minun jauhoistani keitetty puuro on maan kuulua, kehuskeli leipuri. – Siitä kuullaan vielä!
- On jo kuultukin, sanoi tohtori. – On ilmennyt joitakin eriskummallisia tapauksia, joiden vuoksi olen tullut luoksenne. Suvaitsisitteko seurata minua, herra leipuri?

Vaikka tohtorin puheet olivat jälleen yhtä vaikeaselkoisia kuin hänen käsiälänsä, päätti leipuri seurata häntä, sillä jos tohtorin nähtäisiin poistuvan hänen liikkeestään ilman ostoksia, saattaisivat ihmiset luulla, että niin kävi terveydellisistä syistä – ja kuka silloin enää uskaltaisi ostaa leipurin tuotteita! Niin he lähtivät, tohtori edellä ja leipuri perässä, ja saapuivat erään talon luokse. Talon sisältä kuului kamala huuto ja voihekina ja niinpä olikin talon edustalle kokoontunut sankka joukko hyvää tarkoittavia ihmisiä, niin kuin aina onnettomuustapauksissa. Tohtori asteli kuitenkin suoraan sisään ja leipuri meni hänen jälkeensä.

- Ahaa, vai siinä on tämä hyväkäs! huusi talon emäntä osoittaen leipuria uhkaavasti leipälapiolla. – Katsokaas miestäni! Oletteko nähnyt hänellä ennen tuollaista vatsaa?

Leipuri muisteli, että talon isännällä oli ollut pyöreä vatsa aikaisemminkin, eikä vatsa siihen nähden näyttänyt pienentyneen, vaan pikemminkin paisuneen, mikä oli leipurin mielestä luonnollisempaa. Mutta talon emännän käytös oli niin uhkaavaa, että ihmetyksestään huolimatta leipuri kielsi.

- En ole nähnyt miehellänne moista vatsaa, hän sanoi.
- Tunnustatte siis tekosenne! emäntä huusi. – Syyllinen tunnusti! Hänellä ei ole puhtaita jauhoja pussissaan!

- Tämä on jo paksua! Minut leimataan syylliseksi, vaikken edes ymmärrä mitään, sanoi leipuri.
- Pilkkaatte vielä! Tuo mieheni luonnoton pyöreys johtuu teidän puurostanne! Kysykää tohtorilta, jos ette usko! Eikös johdukin, tohtori?

Tohtori oli vakavaluonteinen mies, joka ei halunnut hätiköidä, joten hän katsoi tarpeelliseksi selostaa kaiken.

- Tänä aamuna arvon rouva keitti miehelleen puuroa kaupunkimme leipurin jauhoista. Syötyään lautasellisensa talon isäntä tavalliseen tapaansa ilmaisi tyytyväisyyttään ruumiinkielellä, kunnes alkoi äkkiä pullistua vatsan seutuvilta mollukaksi, jollaisena hänet nyt näemme – ja kuulemme, lisäsi tohtori lopuksi, sillä isännän valitus ei ollut tauonnut hetkeksikään.

Ajatus mahdollisesta syyllisyydestä alkoi ahdistaa leipuria, joten hän päätti suorittaa omia tutkimuksia. Siksi hän esitti kysymyksen: – Rouva hyvä, millä miehenne maustoi puuronsa?

- Hunajalla, vastasi talon emäntä.
- Kuten tunnettua, on hunaja varsin makeaa, joten on pidettävä mahdollisena, että miehellenne on sitä nyt mahan täydeltä, päätteli leipuri.
- Ei hän ottanut kuin lusikallisen, sanoi talon emäntä hurjistuen entisestään, niin ettei se siitä johdu! Sitä paitsi, pippurillako se puuro olisi pitänyt höystä?
- Tuota, jos saan sanoa, puuttui tohtori puheeseen, niin tiedossani on muitakin vastaavia tapauksia tältä aamulta ja lisukkeet ovat vaihdelleet, joten kyse lienee puurojauhojenne epäsuotuisasta vaikutuksesta, herra leipuri.

Tilanne oli leipurin kannalta koko lailla nolo, mutta hän pakottautui arvokkaaksi kuin marjapiirakka ja sanoi: – Perästä kuuluu! Sitten hän lähti.

Sinä päivänä ei kukaan tullut ostoksille leipurin liikkeeseen, sillä tohtorin lausumia toistettiin kaupungilla sanasta sanaan ja korvasta korvaan ja tietämättömiäkin valistettiin viimeistään leipurin oven edessä. Niin jäivät tuoreet, lämpimät leivonnaiset vaille syöjiä ja jäähtyivät. – Huomenna ne ovat jo eilisiä, harmitteli leipuri.

Seuraavaksi päiväksi leipuri leipoi taas täyden lastin, mutta ostajia ei ilmaantunut. Päivällä kävi yksi ainoa asiakas, jolle ei kuitenkaan tuntunut mikään kelpaavan kuin hypisteltäväksi ja joka lähti heti, kun leipuri kertoi tarjoavansa korvapuustin ilmaiseksi.

Sitä seuraavana päivänä leipuri leipoi jälleen, mutta koska kukaan ei ollut ostanut mitään kahteen päivään, hänellä oli käsissään kolmen päivän varasto, josta osa oli jo kuivahtanut.

Mutta sitten saapuivat liikkeeseen seitsemän yleisillä ja yhtäläisillä vaaleilla valittua kaupunginvaltuutettua – olipa heistä joku tainnut virkansa periäkin – yhtenä jonona, ensin kolme

silinterihattuista herraa, sitten kolme huopahattuista ja viimeinen, joka piti ovea auki toisille, oli hatutta päin. He ilmoittivat tulleen tekemään terveystarkastusta ja kävivät ripeästi toimeen. Siinä he nyt massuttivat.

- Ei hassumpaa, sanoi ensimmäinen silinterihattuinen herra.
- Ei ollenkaan hassumpaa, sanoi toinen silinterihattuinen.
- Ei laisinkaan hassumpaa, sanoi kolmas.
- Ei valittamista, sanoi ensimmäinen huopahattuinen herra.
- Käypää tavaraa, sanoi toinen huopahattuinen.
- Ihan syötävää, sanoi kolmas.

Hatutta päin ollut ei sanonut mitään, mutta toimitti tehtävänsä sitäkin tarmokkaammin.

Kun kaikki leipurin tuotteet oli käyty lävitse, lausuivat kaupunginvaltuutetut yhteen ääneen:

- Puuroon emme koske, sillä siitä meillä on lääkärin lausunto!

Tämän jälkeen kaupunginvaltuutetut poistuivat leipurin luota hyvässä järjestyksessä, ensin silinterihattuiset, sitten huopahattuiset ja viimeksi hatutta päin ollut, joka sulki oven.

Leipurin tuotteet oli siis puuroa lukuun ottamatta todettu syömäkelpoisiksi, mutta siitä huolimatta ei kukaan enää tullut hänen liikkeeseensä. Leipuri joutui itse syömään omat leipomuksensa suruunsa. Lopulta hän sulki puotinsa. Kaupungilla ihmiset osoittivat häntä sormella ja erityisen vihaisesti häneen katsoivat ne, joiden perheessä oli isovatsaisia puuronsyöjiä. Joskus leipuria heiteltiin taikinanpaloilla ja huudettiin: – Meidän puurommepa on pehmeää!

Sitten tuli sota. Eräs kenraali lähetti sanan, kaupungin on antauduttava tai hän hyökkää. Kaupunkilaiset päättivät ryhtyä vastarintaan ja sulki portit, jolloin kenraali määräsi joukkonsa piirittämään kaupunkia joka puolelta ja ryhtyi valmistelevaan hyökkäystä. Leiri pystytettiin ja sotilaita saapasteli mitä erilaisimmissa muodostelmissa, viirit hulmusivat ja soittokunta puhalteli iloisia marsseja. Tättärää! Töttöröö! Oli lähdetty soitellen sotaan.

Pienestä koostaan huolimatta kenraali oli suuri sotapäällikkö. Hänellä oli kauhia maine, koska hän oli aina voittanut kaikki vastustajansa. Mitä voisi yksi kaupunki häntä vastaan?

- Ei mitään, sanoi kenraali. – Minun kanuunoillani kolkutellaan nuo muurit alas ja jätetään portit pystyyn, että saavat sitten avata!

Pian rupesivatkin tykit jyskäämään. Ensin niillä tähdättiin vähän kehnosti, koska kuulia putosi minne sattui, kaupunkiinkin, jolloin puurovaivaiset niitä nähdessään naureskelivat, että mitäs se tuollainen maassa haittaa, mutta heillä on tuommoinen mahassa! Mutta jonkin ajan kuluttua oli jokainen tykki kohdistettu niin, ettei muurissa ollut ainoatakaan kohtaa, johon ei olisi ammuttu. Ja niin kävi, että vaikka muuri oli vankkaa tekoa, ei edes se jaksanut pitää puoliaan loputtomiin.

Aluksi kuului pelkkää kumahtelua kuulien iskeytyessä muuriin, mutta sitten pientä rasahtelua ja lopulta aivan rysähtelyä, kun pienistä säröistä kasvoi halkeamia, joista uhkasi tulla oikein aukkoja.

Tässä vaiheessa leipuri sai ajatuksen. Hän ryhtyi puuronkeittoon. Saatuaan ison padallisen valmiiksi hän vei sen lähimmän muurissa olevan halkeaman luo, mistä joku kaupunkilainen huomasi hänet.

- Hei, leipuri on taas keittänyt sitä mönjäänsä! Ihan kuin täällä ei olisi tärkeämpääkin tekemistä!

Joukko kaupunkilaisia kävi käsiksi leipuriin ja ravisteli häntä aika tavalla, kunnes yksi heistä huomasi, mitä puurolla oli tehty.

- Hetkinen, kansalaiset! Tuossa kohtaa muuria oli vielä äskettäin iso halkeama, mutta nyt sitä ei enää näy.

Ensiksi leipurin huomannut hyökkäsi taas leipuria kohti. – Tunnusta heti, mitä olet tehnyt halkeamalle! hän huusi.

- Mielelläni, vastasi leipuri rauhallisesti. – Olen täyttänyt sen puurollani. Itse asiassa ajattelin tehdä sillä tavoin kaikille muurissa oleville halkeamille.

Muurinkohtaa koeteltiin ja todettiin paikan olevan yhtä kova kuin alkuperäinenkin, ellei kovempi. Siinä samassa leipurista tulikin sankari ja kaupunkilaisten rohkeus kasvoi yhtä matkaa vihollisen hämmästyksen kanssa, kun muurin säröt ja halkeamat umpeutuivat. Yhtäkkiä oli taas kysyntää kaikilla leipurin tuotteilla, joskin puuro oli halutuinta.

Sillä tavoin olisi varmaan jatkunut vuosisatoja, mutta sodan rautaisten lakien mukaan jommankumman oli loputtava ennemmin, kuulien tai jauhojen. Koska kaupunki oli piiritetty, ei leipuri voinut saada lisää jauhoja, eikä hän siten voinut keittää puuroakaan määräänsä enempää, mistä seurasi, että eräänä päivänä kaupungin muuriin ammuttiin halkeama, joka ei mennytkään umpeen. Sinä päivänä kaupunki antautui.

- Olettepa surkean näköistä porukkaa, sanoi kenraali kaupunkilaisille sotilaiden komentaessa heitä riviin. – Sellaiseksi tulee, kun käy sotaa. Tykkini olivat vahvempia kuin onneton muurinne!

Ennen kuin hän marssi tiehensä, hän sanoi vielä: – Päätän lopullisesta kohtalostanne myöhemmin. Sillä välin ilmoittautukoot kaupungin hyötyammattien edustajat! Räättäli ja vaatturi ompelemaan sotilaitteni asetakkeja, suutari korjaamaan heidän saappaitaan! Leipuri tulkoon kuulemaan käskyni sotilailleni illalla järjestettävästä juhlasta!

Eikä leipurin auttanut kuin ilmoittautua. Hän joutuisi töihin, aineet ja tarvikkeet antaisi kenraali. – Mutta tämä tulee illaksi. Sotilaitteni on syötävä päivälläkin. Heille on valmistettava jotain jo nyt!

Silloin leipurin ilme kirkastui.

– Herra kenraali, maistuisiko teille puuro?

Leipuri otti suuren padan ja keitti siinä niin suuren annoksen puuroa, että jokaiselle halukkaalle varmasti riitti niin paljon kuin jaksoi syödä. Ja kylläpä sotilaat jaksoivatkin, kenraalia myöten. Mutta kohta aterioinnin jälkeen alkoi leiristä kuulua hirvittävä huuto ja valitus, kun jokaisen vatsa vain paisui paisumistaan. Ne paisuivat ihan pyöreiksi, niin että kaupunkilaiset vain ottivat ja vierittivät jokeen koko sotajoukon kenraaleineen, ja niin virta kuljetti heidät pois näkyvistä.

Jonkin ajan kuluttua sodan onnellisesta päätöksestä oli kaupunki korjattu ja muuri rakennettu entistä ehommaksi. Oli rauha. Ihmiset eleivät tyytyväisinä, leipuri muiden joukossa. Hänen liikkeensä sijaitsi samalla paikalla pääkadun varrella ja liikkeen ulkopuolella roikkui kiitollisten kaupunkilaisten lahjoittama kultainen puurokauha ja kyltti, jossa luki: ”Kaupungin mestarileipuri ja rakennusmestari.”

Ei se pelaa, joka pelkää

Arpakuutio oli katsellut tiimalasia sillä silmällä jo sen verran kauan ja niin silmiinpistävästi, ettei ihastuminen ollut enää mikään salaisuus. Olihan tiimalasi suorastaan huomiotaherättävän solakka, symmetrinen, eli ylä- ja alaosaltaan tismalleen saman näköinen, sekä kaikkia muita, pelikorttejakin, pitempi. Sen ohuen lasin sisässä oli hienoa valkoista hiekkaa, joka valui jyvä kerrallaan ylemmästä osasta alempaan ja kun alempi oli saanut vastaanottaa koko kasan, saattoi tiimalasi kääntyä aivan ylösalaisin, jolloin alemmasta tuli ylempi ja hiekka valui ylemmästä alempaan. Arpakuutiota tämä ei kuitenkaan haitannut, pikemminkin päinvastoin.

Yhtään sanaa ei arpakuutio kuitenkaan ollut koskaan päässyt ihastukselleen sanomaan, sillä ne liikkuvat eri piireissä. Siinä missä arpakuutio kaveerasi ässien ja kuvakorteista vain jätkien, toisin sanoen sotamiesten kanssa, oli tiimalasi jostain syystä hyväksytty peräti neljän maan hallitsijaparien seuraan. Tästä huolimatta arpakuutio ei päästänyt tiimalasia hetkeksikään silmistään.

– Mitkä muodot, se ihaili. – Kuinka ihanan kapea lantio, oikea ampiaisvyötärö!

- Kuules, noppa, sanoi herttaässä kerran ystävälleen, eiköhän sinun olisi jo aika tehdä aloite? Ei tuosta tuijottelusta mitään synny, vaan sinun on tehtävä hänelle tunteesi tiettäväksi.
- Olet oikeassa, arpakuutio sanoi jännityksestä täristen. Tällaista tunnetta sillä ei ollut ollut milloinkaan aikaisemmin, ei edes niillä kerroilla, jolloin se oli kaksoisveljensä kanssa valmistautunut antamaan parastaan, kuutosparin.
- Mutta jos epäonnistun?
- Rohkeutta, hyvä mies, sanoi herttaässä.
- Toivota minulle onnea, sillä sitä minä todella tarvitsen! Ja ystävä toivotti niin kuin ystävän kuuluu.
- Arpa on heitetty! sanoi arpakuutio ja lähti vierimään kohti ihastustaan: kuutonen, kolmonen, kakkonen ja niin edelleen.

Saavuttuaan tiimalasin luo arpakuutio pakottautui änkyttämään tervehdyksen ja sanoi sitten:

- Olen katsellut sinua jo jonkin aikaa...
- Olen huomannut, sanoi tiimalasi.
- ...ja haluaisin vain sanoa, että olen ihastunut, ei vaan rakastunut sinuun aivan silmittömästi.
- Olen tietysti imarreltu, sanoi tiimalasi, mutta en usko, että meistä tulee pari.

Vaikka tiimalasi sanoi tämän aivan ystävällisesti, oli arpakuutio järkyttynyt.

- Miksi ei? Onko sinulla joku toinen?

- Se taas on minun asiani, eikö vain, tiimalasi sanoi.
- Olisi helpompaa, jos kertoisit syyn, sanoi arpakuutio.
- Ei ole ketään toista, mutta en suoraan sanottuna usko, että meidät olisi tehty toisiamme varten.

Siihen oli arpakuutioon tyytyminen ja allapäin se vaelsi pois ihastuksensa luota.

Jonkin ajan perästä huhuttiin tiimalasin olevan suhteissa jokeriin. Arpakuutio pahoitti mielensä, sillä olihan tiimalasi vakuuttanut, ettei sillä ollut ketään toista. Aikansa asiaa mietittyään arpakuutio oikein suuttui ja marssi päättäväisesti suoraan tiimalasin luokse, vaikka meneillään olivat juuri ruutuhovin kutsut, joihin osallistui koko pakka – ja tiimalasi.

- Haluan puhua kanssasi, tiuskaisi arpakuutio.
- Älä vain järjestä mitään kohtausta täällä, sanoi tiimalasi ja vei arpakuutioon sivummalle.
– Mitä nyt? kysyi tiimalasi ärtyneenä.
- Sinä sanoit, ettei sinulla ole ketään ja nyt puhutaan jokerista! arpakuutio sanoi.
- Oletpa lapsellinen! Itse päätän, kenen kanssa seurustelen.
- Syyn olisit voinut kertoa suoraan. Mikä minussa sitä paitsi on vikana?
- Ei mikään, sanoi tiimalasi. – Menisit jo pois.
- Sano suoraan vain! Anna tulla! Kyllä minä kestä! puhkui arpakuutio.

Tiimalasi kumartui arpakuutioon puoleen ja sanoi hieman ivallisella äänellä: – Hyvä on: olet liian ennalta-arvattava!

- Niinkö? huudahti arpakuutio. – Onko sitten parempi olla kuka hyvänsä? Silloinhan ei ole kukaan!
- Et taida tuntea jokeria, sanoi tiimalasi hymyillen.
- Mitä jokeri muka on! Veljeilee niin kuninkaiden, jätkien kuin patakakkosen kanssa ja menee täydestä kaikkialla. Ja kuitenkin hienoimpiin peleihin sitä ei edes oteta mukaan! arpakuutio pauhasi.
- Mikä sinä sitten olet, ivasi tiimalasi, muuta kuin onnenonkija? Sanonpa, että olet lisäksi vielä häviäjänkin!
- Nyt minulle selvisi, mitä peliä sinä pelaat! Näen suoraan lävitsesi! Olet yhtä kaksinaamainen kuin nuo kuvakortit tuolla! huusi arpakuutio ja lähti kiukkua pihisten pois tiimalasin vihaisen katseen saattelemana. Kuninkaalliset supisivat muka keskenään, kuitenkin riittävän kuuluvasti, jotta arpakuutiokin kuuli.
- Pitäisi ymmärtää pysyä kaltaistensa parissa.
- Eikö niitä heitetä vähintään kahta kerrallaan? Luulisi sille nyt jostain parin löytyvän.
- On kai, raukka, tullut heitetyksi liian monta kertaa.

- Siinä tapauksessa se on sitten tasapainoton!
- Kaipa se johonkin lautapeliin kelpaisi.

Arpakuutio mitta oli täysi. Se kääntyi päin kuninkaallisia ja muita läsnä olevia.

- Minä olen aidosta luusta veistetty, mutta tepä olette pelkkää paperia kaikki! Paperikuninkaita ja paperikuningattaria! Minä olen yksin, kun ei ole toista kaltaistani, mutta teitähän on täysi pakka ja silti olette toimettomia. Oletteko kenties merkittyjä?

Tuo oli pahin solvaus, jonka pelikorteille saattoi sanoa ja hyvä oli arpakuutiolle, että se lähti, sillä muuten se olisi saattanut joutua pidätetyksi. Nyt se oli menettänyt yhdellä kertaa sekä sydämensä valitun että ystävänsä, jotka olivat kaikki kortteja.

Paljon myöhemmin kerrottiin jokerin kadonneen ja tiimalasin itkeneen hiekkansa märäksi. Mutta silloin ei arpakuutio enää ajatellut kuin: - Kuinka tyypillistä!

Ajan kuluessa arpakuution silmät heikkenivät, kun taas tiimalasiin ei aika näyttänyt pystyvän mitenkään, kunnes eräänä päivänä se juuri kääntyttyään katkesi uumastaan ja hieno valkoinen hiekka valui siistiksi keoksi sen vierelle. Niin oli tiimalasin aika päättynyt.

Vanhoilla päivillään arpakuutiosta oli hauska mietiskellä metafysiikkaa ja se sai hieman arvoituksellisen maineen pohtiessaan elämän suuria kysymyksiä, kuten mikä tehtävä ja tarkoitus meillä kullakin on, ja onko kaikki vain sattumaa.

Kynttilä ja hehkulamppu

Olipa kerran vastakierretty hehkulamppu, sellainen, jollaisen näet omassa lampussasi, ja se loisti valoaan himmeään lasikuvun sisässä. – Minun loistoni näkyisi esteettömästi ilman tuota kupua, se tuumi, mutta kaipa se on pantu suojakseni.

Kun hehkulamppu oli jo ollut jonkin aikaa käytössä, se huomasi pöydällä toisenkin valonlähteen. – Tuota ei ollut tuossa aiemmin. Näyttää paljon heikommalta. Mutta ehkäpä se on kaltaiseni ja silläkin on himmeä lasi suojanaan.

- Teidän jalkanne ei ole niin vankka kuin omani, sanoi hehkulamppu niin kohteliaasti kuin osasi. – Eikä aivan yhtä hienokaan. Oletteko vastatullut?
- Kyllä. Minut sytytettiin ensimmäisen kerran aivan äskettäin.
- Onko teilläkin himmeä lasi? Valonne ei näy kovin hyvin.
- Ei minulla ole lasia, sillä olen kynttilä, en lamppu kuten te.
- Mikä oikeastaan on tehtävänne? kysyi hehkulamppu tyytyväisenä siitä, että se oli sittenkin ainoa lajiaan.
- Valaista, vastasi kynttilä, kuten teidänkin.
- Sitten en ymmärrä, sanoi hehkulamppu, sillä valaisenhan minä monta kertaa kirkkaammin ja valaisisin vieläkin enemmän, mikäli tämä himmeä lasi ei olisi ympärilläni.
- Te suorastaan häikäisisitte ilman tuota kupua, sanoi kynttilä.

Siihen heidän keskustelunsa sillä erää päättyi, sillä hehkulamppu oli aivan mykistynyt ajatuksesta, että se saattaisi häikäistä. Ja päivien kuluessa se, puhuivatko hehkulamppu ja kynttilä toisilleen, riippui yksinomaan siitä, millä päällä hehkulamppu sattui olemaan.

- Olen tässä miettinyt, aloitti hehkulamppu kerran, että mitäköhän tekoa sinä oikein mahdat olla. Minä olen lasia ja metallia. Oma kirkas kupuni on hienon hienoa lasia ja sen sisässä kulkee ohuttakin ohuempi hehkulanka, jonka lävitse kulkee sähkövirta. Ilman minua siitä ei olisi mitään hyötyä, sillä vain minä teen sen näkyväksi.
- Vai niin, nyökytteli kynttilä ja koetti näyttää kiinnostuneelta, koska ei halunnut loukata hehkulamppua, vaikka tämä oli ottanut oikeudekseen sinutella kynttilää.
- Mutta entä sinä? kysyi hehkulamppu. – Mitä ainetta sinä olet? Nukkuessasi näytät kovalta, mutta valveilla ollessasi valut pitkin – tarkoitan, että olet keskeltä sula. Ja mikä on tuo sinun hehkulankasi? Onko se naru?
- On, vastasi kynttilä. – Sitä kutsutaan sydämeksi.

Silloin hehkulamppu nauroi miltei rakastettavasti.

- Kuulehan, sinun sydämesi palaa!

Ajan kuluessa kynttilä lyheni lyhenemistään, kunnes se lopulta oli käynyt aivan pikkuruiseksi. Silloin hehkulamppu sanoi: – Minusta sinä näytät aika surkealta.

- Minulla tuskin on paljoakaan ikää jäljellä, vastasi kynttilä ja alkoi siinä samassa lepattaa.
- Kunpa en sammuisi vielä! se huusi. – Anna minun palaa vielä vähän aikaa!
- Ei sinusta, kynttiläraasu, ole enää mihinkään, päivitteli hehkulamppu. – Eihän sinulla ole varttakaan. Olet palanut loppuun. Minä sen sijaan loistan vielä kauan sinun jälkeesi. Minä saatan loistaa jopa ikuisesti. Niin, aivan varmasti minä palan ikuisesti!

Kynttilän liekki pieneni ja muuttui siniseksi, tuikki hetken ja sammui. Sitten jalasta nousi vain vähäinen savujuova, eikä kynttilästä ollut enää jäljellä kuin mustunut pätkä narua.

Lamppu hehkutti vielä kauan kynttilän jälkeen. Se ei saanut uutta kynttilää seurakseen, mutta eipä se olisi halunnutkaan, niin kovasti se oli järkyttynyt kynttilän lopusta.

Eräänä päivänä herättyään toimeensa hehkulamppu alkoi välähdellä. Aluksi se säikähti hirmuisesti, koska tällaista ei ollut tapahtunut aikaisemmin, mutta koska se ei tuntenut oloaan kovin pahaksi, se kuvitteli kaiken olevan kunnossa.

- Minähän loistan kirkkaammin kuin koskaan! Minun täytyy olla siirtymässä johonkin korkeampaan. Nyt ymmärrän kaiken olleen vain välivaihetta!

Hehkulamppu välähteli yhä kiivaammin, mutta sitten se huomasi, että virtaa oltiin katkaisemassa.

- Ei, älkää sammuttako! Vie-lä mi-nä –

Hehkulamppu poksautti kesken lauseen ja sammui kykenemättä syttymään enää milloinkaan, sillä hekulanka sen sisässä oli katkennut. Mustunut hehkulamppu kierrettiin irti ja heitettiin päällimmäiseksi samaan roskatynnyriin, jossa pohjimmaisena oli kynttilästä jäänyt narunpätkä.

Kissanpoika

Oli kaunista, kesäinen puutarha oli saanut syvänvihreän sävytyksen ja aurinko loisti täydeltä terältä lintujen laulaessa kunniaa luojalleen. Parempaa päivää ei kerta kaikkiaan voinut toivoa, oli millainen luontokappale hyvänsä.

– Plääh, kun on tylsää, tuumi kissanpoika, joka oli elänyt maailmassa juuri niin monta päivää, että piti selvänä oikeuttaan arvostella sitä kuin vanha kävijä ikään. Hiukan lohdutusta kissanpojalle soi se tosiasia, että se oli oppinut popsauttamaan kyntensä esille – sitä kun eivät ihmislapsen osaakaan – ja niitä se nyt ihaili toivoen tilaisuutta näyttää jokaiselle liian lähelle uskaltautuvalle, kuinka kohtalokkaan vaarallisen kissapedon kanssa tunkeilija oli joutunut tekemisiin. Paha vain, ettei sopivaa uhria näkynyt missään.

Kuin tilauksesta paikalle lensi pieni kaaliperhonen, joka räpytteli siipiään kissanpojan mielestä niin itsetietoisesti, että se varmasti ärsytti tahallaan. Niinpä kissanpoika syöksyi kohti kaaliperhosta, joka kuitenkin lehahti lentoon rauhallisesti ennen kuin kissa oli puolivälissäkään ja laskeutui vähän matkan päähän. Kissanpoika hyökkäsi uudestaan, tällä kertaa paljon sähäkämmin, mutta perhonen nousi ilmaan yhtä tyynesti kuin sitä ei olisi ensinkään häiritty ja lensi hiukan etäämmälle. Kissanpoika näytti nyt siltä, ettei yksi kaaliperhonen voisi vähempää kiinnostaa, ja ruohikossakin näytti olevan jotain tärkeää, kunnes loikkasi salamannopeasti komeassa kaaressa niin kuin ei koskaan ennen kynnet valmiina tarttumaan saaliiseen – joka pujahtikin tassujen välistä ja kohosi kissanpojan pään yläpuolelle ja laskeutui sieltä tämän korvalle, josta se tietysti pyyhkäistiin äkäisesti pois. Sen jälkeen perhonen vain lentää liihotteli edellä ja kissanpoika hyppeli perässä, kunnes perhonen lopulta nousi niin korkealle, että sinnikkäimmänkin saalistajan, jollaiseksi kissanpoika itsensä tunsikin, oli luovutettava.

Mutta missä sitä nyt oltiin? Ruoho näytti äkkiä kasvaneen pituutta ja kukat olivat ruvenneet rehottamaan. Hetken mietittyään kissanpoika valitsi suunnan, josta se arveli tulleensa ja lähti tassuttelemaan reippaammin nähdessään ruohon taas lyhenevän. Se oli varmasti kodin suunta! Sinnehän on loppujen lopuksi kaikkien petojen mieli.

Vaan ei se ollutkaan oikea suunta. Kissanpoika näki edessään vallan jotain toista kuin oman emonsa. Tämä otus oli paljon emoa suurempi ja aivan toisen värinen. Eikä emo koskaan massutellut tuolla tavalla tai näyttänyt noin välinpitämättömältä. Kissanpoika otti rohkeasti muutaman askeleen, tuli otuksen eteen, naukahti ja sanoi: – Hyvää päivää! Minä olen kissanpentu. Kuka sinä olet?

Otus loi kissanpoikaan suuret ruskeat silmänsä, mutta ei sanonut mitään, joten kissanpoika toisti tervehdyksensä.

– Mööh! Kuulin kyllä. Olen nauta. Kyllä sinun pitäisi tietää.

- Vaan kun en tiennyt, vastasi kissanpoika.
- Oletpa hölmö! Mööh! Ei täällä kaivata typeryksiä. Toivottavasti et ole tämän talon kissoja!
- Olenko vaiko enkö, kas siinä pulma. Ajattelin, että te voisitte auttaa, sanoi kissanpoika.
- Asia on niin, että teidän kissojen on tiedettävä paikkanne. Navetassa te olette hyödyllisiä, joskaan ette yhtä hyödyllisiä kuin me, mutta laitumelle ei teillä ole mitään asiaa, sanoi nauta.
- Jos kissana olo ei kiinnosta, huuteli toinen samanmoinen jonkin matkan päästä katsomatta edes kissanpojan suuntaan, niin ainahan voit koettaa ryhtyä lehmäksi. Mööh!

Tuo kuulosti kissanpojan mielestä jo niin tyhmältä, että se päätti jättää nämä itseensä selvästi hyvin tyytyväiset mutta ilmeisesti ei niin älykkäät elikot märehcimään omaa huumoriaan ja juoksi laitumen poikki kohti aitausta, josta kuului kova vinkuna ja röhkinä. Aitauksessa juoksenteli monia pieniä vaaleanpunaisia otuksia ja siellä täällä lojui kuivasta savesta harmaita otuksia. Sotku, jossa ne olivat, tuntui kissanpojan mielestä niin vastenmieliseltä, ettei se mennyt edes aidan viereen, saati pujahtanut lautojen välistä, vaan jäi istumaan hiukan etäämmälle ja naukahti.

- Hyvää päivää! Minä olen kissanpentu. Kuka sinä olet?

Kissanpoika osoitti sanansa lähimpänä makaavalle, hyvin isolle ja pulskalle otukselle, joka raotti toista silmäänsä ja röyhtäisi sitten niin kovaäänisesti, että kissanpoika hypähti säikähdyksestä taaksepäin.

- Olen sika, kuten näkyy, röh, röh, röh, sika nauroi kuin hyvällekin vitsille. – Oletkos eksynyt?
- Luultavasti, koska en tiedä, mistä tulin, missä olen tai mihin minun tulisi mennä, vastasi kissanpoika. – Voisitko sinä auttaa minua?
- En tiedä kissoista paljoa, mutta joku kertoi meidänkin talon kissan poikineen hiljakkoin. Vaan eivätkös kissat poi’i kamalan usein – niin usein, että kerrotaan ihmisten tekevän pennuille vallan kauheita, kun eivät tiedä, mihin ne panisivat. Röh röh!

Kissanpoika ei voinut kuvitellakaan, että samat ihmiset, jotka paijasivat ja hellivät ja antoivat kermaa lautaselta, saattaisivat tehdä jotain pahaa. Mutta sika hymyili itsekseen ja ummisti silmänsä tai ainakin melkein ummisti, sillä kissanpojasta tuntui, että sika nautti kiusaamisesta ja tarkkaili nyt salaa.

- Eivät ne ole samat ihmiset, sanoi kissanpoika lopulta.

Sian silmä värähti. Se oli kuin olikin ollut raollaan.

– Ovat ne. Ihan samat. Röh röh röh! Sian koko olemus pelotti kissanpoikaa niin, että se otti tassut alleen ja juoksi takaisin laitumelle, mutta ei nautojen luokse. Laitumella omassa haassaan

järsi ruohoa korkea hoikkakinttuinen otus, joka oli vaaleanruskea muuten, paitsi että sillä oli valkea harjas ja otsassaan valkoinen tähdenmuotoinen kuvio. Kissanpoika meni otuksen luo ja naukahti.

– Hyvää päivää! Minä olen kissanpentu. Kuka sinä olet?

Otus nosti katseensa ruhosta ja hirtahti.

– No niinpä näkyy!

Siinä vasta outo nimi, ajatteli kissanpoika, mutta ei tietenkään sanonut sitä ääneen, sillä toisten nimille ei saa naureskella. Kun otus sitten vain jatkoi ruohon näykkimistä, valtasi kissanpojan suuri koti-ikävä, jollaista se ei ollut tuntenut koskaan aikaisemmin ja siksi se sanoi:

– Minä haluan päästä kotiin ja toivoisin, että auttaisit minua.

– Minä olen polle, sanoi otus, joka vaikutti kissanpojasta ikivanhalta ja vähän höppänältä, vaikkei kissanpoika tietenkään sanonut sitä ääneen.

– Olen käynyt jo naudan ja sian luona, mutta ne eivät kertoneet, miten pääsisin kotiin, sanoi kissanpoika ja yritti pidätellä kyyneliä.

– Mjaahahaa, sanoi polle, taidat olla vielä niin pieni, ettet vietä öitäsi tallin vintillä. Sinne osaisin sinut kyllä opastaa.

– Etkö sinäkään tiedä, missä minä asun herra no-niinp- ei kun polle? kysyi kissanpoika, jonka silmäkulmasta vierähti yksi kyynelhelmi vastustuksesta huolimatta.

– Juuhuhuu, eiväthän naudat mitään ymmärrä, eivätkä siat kerro, vaikka luultavasti tietävät.

– Tiedäthän sinä, missä minä asun, tiedäthän! kissanpoika nyyhkytti. – Sinun täytyy tietää!

Polle katsoi alas kissanpoikaan, tällä kertaa hyvin tarkasti mutta ystävällisesti. Sitten se pudisti päätään.

– Nii-in, en minä taida sitä valitettavasti tietää. Mutta jos sinulla ei ole paikkaa mihin mennä, voit jäädä minun luokseni. Laitumella riittää tilaa useammallekin.

Kissanpoika oli niin murheissaan, ettei se ymmärtänyt kiittää hevosta kiltistä tarjouksesta.

Mutta mitäpä on vierastupa omaan kotiin verrattuna!

– Mutta tiedän kyllä erään, joka saattaa tietää, sanoi polle. – Vahtikoira. Hän tuntee kaikki talon väkeen kuuluvat ja haukkuu vain vieraille. Siis: jos koira ei hauku sinulle, kuulut tänne.

Sitten polle neuvoi kissanpojalle, miten tämä löytäisi vahtikoiran ja sitten kissanpoika pinkoi kovaa vauhtia pois laitumelta navetan luo, jonka edessä piti oleman pieni koppi, jossa vahti hoiti virkaansa. Niin olikin. Tosin koppi oli kissanpojan mielestä suuri ja suuri oli sieltä pilkottava pääkin. Koiran silmät olivat kiinni, joten kissanpoika hiipi oikein hiljaa oikein lähellä ja naukahtikin hiljaa.

- Hyvää päivää, herra vahtikoira. Minä olen kissanpentu. Osaisitteko neuvoa minulle tien kotiin?

Koira avasi heti molemmat silmänsä ja säntäsi viivana pystyyn ravistellen itseään niin rajusti, että kettinki vain kalisi. Se työnsi kuononsa miltei kiinni kissanpoikaan, joka huomasi olevansa vähän jopa kuonoa pienempi, mistä moinen kumma ajatus sitten mieleen juolahtikaan. Kissanpoika huomasi myös, että vahtikoiralla oli kellertävät, mutta silti aika terävän näköiset hampaat, joista jotkut näyttivät yhtä isoilta kuin kissanpojan tassut. Seuraavaksi kissanpoika kummasteli kovaa vapinaa, jota se tunsu kuononnypykästään aina hännäntypykkäänsä saakka, kunnes tuli ajatelleeksi, ettei herra vahtikoira ollut vastannut sen kysymykseen, vaan murisi yhä vain kovemmallalla äänellä. Lopulta kissanpoika huomasi juoksevansa suoraa päätä pakoon navetan kulman taakse. Koira juoksi perässä, ja siinä olisi voinut käydä ties miten hullusti, ellei koira olisi ollut kiinni ketjussa. Sydän väpättäen kissanpoika kuunteli, kuinka koira haukkui muutamia kertoja ja raahautui sen jälkeen takaisin koppiinsa.

- Anteeksi, mutta voitko väistyä tieltäni, kot, tieltämme?

Kissanpoika oli niin unohtunut kuuntelemaan koiraa, ettei se ollut huomannut, kuinka sen taakse oli saapunut värikäs, päätään nykivä, mutta silti erittäin arvokkaannäköinen otus, jonka takana seurasi monta vähän samannäköistä, mutta pienempää, eikä aivan yhtä riemunkirjavaa otusta, joiden takana puolestaan seurasi runsas joukko kissanpoikaakin pienempiä kirkkaankeltaisia otuksia. Siinä olikin hieno rivi otuksia! Hienointa tässä oli kissanpojan mielestä kuitenkin se, että ensimmäistä kertaa joku oli puhunut hänelle ensiksi. Siksi kissanpoika aloitti ilahtuneena: – Hyvää päivää! Minä olen kissanpentu –

- Kyllähän minä sen näen, keskeytti etummainen otus, ja arvaapa, kiinnostaako se minua, kot, meitä!

O-ho! Noin korea ja noin epäystävällinen.

- Mutta minä haluaisin vain tietää, miten pääsen kotiin, sanoi kissanpoika hämmästyneenä.
- Niinhän me kaikki. Sinä satut nyt kuitenkin olemaan minun, kot, meidän tiellämme, mutta me tuskin sinun tielläsi, joten etköhän siirry sivuun, sanoi etummainen, hyvin kirjava otus.
- Ai, kun hienoa, huudahti kissanpoika. – Jos tiedätte, ettette ole minun tielläni, niin silloin varmaan tiedätte, missä se on! Itse en näet tiedä sitä, mutta juuri sen tiedon minä tarvitsisin päästäkseni kotiin.

Etummainen otus katsoi kissanpoikaan tyrmistyneesti, mutta havahtui takaansa kuuluviin ääniin: – Mikä maksaa, mikä maksaa? Miksi jono ei kulje?

Sen enempää ei kirjava etummainen tarvinnut, vaan napautti terävällä nokallaan kissanpoikaa keskelle päälakea. Siitä paikasta kissanpoika juoksi itkien lähimmän puun juurelle ja siellä se hankasi käpälillään kipeää kohtaa. Koskaan ei kissanpoika ollut ollut yhtä yksin maailmassa. Sitä oli loukattu ja satutettu, eikä kukaan välittänyt.

Yhtäkkiä iskeytyivät terävät hampaat kissanpojan niskaan. Vaikka kissanpoika kuinka koetti pyristellä vastaan ja rimpuilla, niiden ote ei hellittänyt. Samassa kuului tuttu hyrinä. Se olikin isä! Isäkolli oli löytänyt kissanpojan puun juurelta, siepannut suuhunsa ja kantoi sitä nyt kotiin emon luokse. Isän hampaat pistelivät, ja emon torut samaten, mutta kun emo sitten oli nuollut kissanpojan puhtaaksi, sai kissanpoika latkia kermaa lautaselta, minkä jälkeen emon sylin ja sisarusparven lämpö tuudittivat kissanpojan lempeään, rauhaisaan uneen, mihin mikään mahti maailmassa ei pääse tunkeutumaan.